

Bratislava, 31. mája 2018

Stanovisko iniciatívy To dá rozum k predloženému návrhu novely školského zákona (č. 245/2008 Z.z.)

Ministerka školstva, vedy, výskumu a športu SR Martina Lubyová (nom. SNS) predstavila verejnosti v piatok, 25. mája 2018 východiská pripravovaných zmien v školstve. Ministerka zároveň avizovala zámer realizovať zmeny smerujúce k inkluzívnemu vzdelávaniu postavenému na fínskom modeli, kde základným nástrojom zmeny má byť učiteľ – profesionál. V rámci vymedzených 3 hlavných cieľov deklarovala snahu o dosiahnutie kvality výchovy a vzdelávania, modernizáciu, ako aj dostupnosť kvalitných škôl pre všetky deti na Slovensku.

Súbežne s predstavením vyššie uvedených východísk a cieľov ministerky školstva bol na rokovaní Národnej rady SR skupinou poslancov SNS predložený návrh novely školského zákona (č. 245/2008 Z.z.) čl. 1, par. 14. V rámci uvedenej novely sa majú zásadným spôsobom obmedziť možnosti škôl realizovať experimentálne overenie cieľov, prostriedkov, princípov, koncepcií práce so žiakmi s rôznymi vzdelávacími potrebami.

Kým súčasné znenie zákona dovoľuje školám a školským zariadeniam vybrať si predmet experimentálneho overovania, podľa návrhu novely zákona školy budú môcť overovať len to, čo bude v súlade s cieľmi a princípmi výchovy a vzdelávania určenými ministerstvom školstva. Novela zákona tak limituje overovanie len na tie aspekty pedagogických a riadiacich procesov v školstve, ktoré dokáže pomenovať ministerstvo bez reálnej skúsenosti z terénu. Naopak, z návrhu sa úplne vytráca možnosť škôl zvoliť si predmet overovania podľa potrieb detí, škôl a školských zariadení a riešiť tak celé spektrum pedagogických alebo riadiacich procesov vychádzajúcich z každodennej skúsenosti. Zmena zdola, od škôl a školských zariadení je pritom jedným zo zásadných pilierov fínskeho vzdelávacieho systému, ktorým sa podľa ministersky školstva majú inšpirovať avizované zmeny v slovenskom školstve.

Nemenej závažným nedostatkom novely zákona je aj centralizácia výberu odborných garantov experimentálneho overovania. Výber garanta v súčasnosti

umožňuje zabezpečiť funkčnú spoluprácu medzi školou a vysokou školou, čím dochádza k prepájaniu teórie a praxe a ich vzájomnému obohacovaniu. Taktiež to pomáha skvalitňovať prípravu budúcich učiteľov na vysokých školách. Podľa predloženého návrhu má byť výber garantov iba v rukách ministerstva školstva, čo vzbudzuje dôvodnú pochybnosť o transparentnosti, objektívnosti a odbornosti tohto procesu. Úradníci a úradníčky ministerstva nemajú kapacity ani potrebné skúsenosti na to, aby mohli vyberať odborníkov na rozličné oblasti overovania v rámci celého

Slovenska a nemajú prehľad ani o pedagogickom výskume na vysokých školách. Prepojenie vysokých škôl pripravujúcich budúcich učiteľov a zabezpečenie potrebnej praxe ešte počas štúdia je pritom druhým zásadným pilierom fínskeho systému vzdelávania. Návrh novely školského zákona túto možnosť zásadne zužuje. Dôvodová správa k návrhu novely predpokladá „exkluzívne riešenie použiteľné pre iniciátora experimentálneho overovania“, teda ministerstvo školstva, čo proces experimentálneho overovania nielen centralizuje, ale zároveň zásadne zužuje možnosti aplikácie jeho výsledkov, a tým aj účelné a efektívne vynakladanie verejných zdrojov.

Experimentálne overovanie je v súčasnosti jediným nástrojom, ktorý majú učitelia a učiteľky, riadiaci pracovníci a pracovníčky v rukách na realizáciu zmien v školstve. Predkladaný návrh je absolútne v rozpore s akoukoľvek podporou vlastnej aktivity kvalitných vyučujúcich a škôl, ktorí dokážu navrhnúť, realizovať a za pomoci odborného garanta, s ktorým si rozumejú a komunikujú v profesionálnom partnerskom vzťahu overovať svoje návrhy.

Návrh skupiny poslancov SNS je v priamom rozpore so zmenami v školstve, ktoré avizuje nominantka tej istej strany na pozícii ministerky školstva. Ak majú byť nástrojom zmien v školstve kvalitní učitelia a učiteľky - profesionáli, nemožno im zásadne zredukovať jeden z mála nástrojov, ktoré na to majú. Iniciatíva To dá rozum preto z uvedených dôvodov dôrazne protestuje proti prijatiu predmetnej novely zákona č. 245//200á Z.z. a požaduje jej stiahnutie.

TO DÁ ROZUM: Za účelom ucelenej zmeny systému vzdelávania na Slovensku realizovali doposiaľ členovia iniciatívy To dá rozum kvalitatívne rozhovory s viac ako 550 zástupcami najdôležitejších aktérov v školstve od materských až po vysoké školy. Rozhovory realizovali na celom Slovensku aj v zahraničí (so slovenskými vysokoškolákmi v Čechách a s úspešnými vedcami pôsobiacimi v rôznych krajinách). Rozsah zistení z rozhovorov momentálne kvantifikujú prostredníctvom dotazníkového prieskumu, na ktorý doposiaľ zareagovalo viac ako 8 500 respondentov zo Slovenska i zo zahraničia. Uvedené spojenie dát z dotazníkov a rozhovorov pomôže vytvoriť podrobnú mapu problémov, ktorá bude zhrnutá v analýze zverejnenej už v najbližších mesiacoch. Na analýzu následne nadviažu odporúčania, ktoré budú odpoveďou na identifikované problémy a budú čerpať z príkladov dobrej praxe zo Slovenska aj zahraničia. Podobne ako výstupy analýzy, aj návrhy na zmenu budú široko diskutované so zástupcami všetkých dôležitých aktérov v školstve.

Projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu prostredníctvom programu Efektívna verejná správa.